

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja osak četrtih. Naročnina letno 60 Din, za izposredstvo 80 Din. Člani pos. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. štev. rač. 11.197. Telefon 3112.

Nekaj vtisov z zborovanja društva učiteljic.

Mnogo se je zbralo učiteljic, že dolgo ne toliko. Tudi od mejne Kolpe jih je privedla zvestoba in domotožje. Pestra slika se je nudila očem. Osivele boriteljice za pravice učiteljic, mlajše marljive delavke, nekatere, ki so še nedavno skeptično stale ob strani, novinke, prignane po trpljenju in najmlajše, v svojem idealizmu instruktivno čuteč solidarnost — vse smo prihiteli v tovariški vdano in zaupanju in v želji po izpolnitvi. In takoj nas je objelo toplo sestrsko razumevanje. Odpadel je predsodek med podeželsko in mestno kolegijo, med poročeno in neporočeno, med starostjo in mladostjo, vse smo si bile enake, zvezane z isto usodo v stanu in v socialnem življenju. Kako razumevajoče smo sprejele tovarišico, ki je prišla k nam kakor preganjana srna v toplo zavetje! Dejstvo, da so nam dosegli samo nižji klini na stanovski lestvici, ima tudi svoje dobre strani. Čistjša je naša stanovska morala, iskrenješe medsebojno čuvstvo, poštenje naše delo. To ozračje zaupanja, toplote in iskrenosti se mi zdi najvažnejši pogoj skupnega dela za nas, ženske, ki je čuvstvo naš element.

Iniciativna tov. predsednica je razvila obširen delovni program. Stanovski in splošen kulturni podvig učiteljic in učiteljskega, njihovo izobraževalno delo med ljudstvom, naše karitativne naloge — nobene panoge našega udejstvovanja ni prezrla. Ne zane-marjati ničesar, pritegniti v delovno zajednico čim več tovarišic, da bo delo živahnejše in bolj vsestransko, da se bo večalo število javnih delavk in da se bo razvijal čut odgovornosti in pripadnosti k našemu društvu in k skupni organizaciji. Na teh načelih je zgrajen ta delovni program. Nič novega sicer, v širokih obrisih se je poudarjal vedno. Vendar je nova njegova izcizelirana natančnost in način izvedbe.

Nikar se ne smehljajte bridko, ve izkušene tovarišice delavke — tudi meni se zdi maksimalen. Toda solidarnost in stremljenje se je vzbudilo v masi in pri mnogih se je pokazala volja do dela. To oboje pa je zaklad, ki ga mora odbor prav in vztrajno izkoristiti, pa se bo gibanje širilo dalje. Seveda, čisto gotovo je, da ne ob vsakem času v enakem tempu; toda vedno tako, da bo ostalo pokret in ne bo zaspalo v mrtvilo. Da bi nam bilo to velikonočno zborovanje naš simbol vstajenja in prerodenja!

L. K.

Izredni občni zbor »Društva učiteljic v Ljubljani« se je vršil dne 17. aprila 1930.

Predsednica Umbergerjeva je po pozdravem nagovoru poročala o poslovanju društva od zadnjega zborovanja.

Največ pozornosti je društvo obrnilo na določbe novega šolskega zakona. Direktno in posredno je na merodajnih mestih skušalo doseči, da se zagotovi učiteljicam popolna enakopravnost z učitelji.

Zavetišče za gradim št. 4 deluje redno, ne glede na to, da je med tem začela poslovati nova šolska kuhinja.

Predavateljica Angela Vodetova je s svojim predavanjem: »Organizacije učiteljic pri nas in drugod« navdušila navzoče tovarišice tako, da se jo je enoglasno pozvalo, naj objavi celoten referat v »Učiteljskem Tovarišu«. Po živahni debati se je sklenilo, naj bi se skušalo društveno delovanje poživiti in organizirati s tem, da bi se po vzoru UJU ustanovili posamezni odseki, in sicer: 1. izobraževalni odsek, 2. stanovsko-pravni odsek, 3. gospodarski odsek, 4. ljudsko-prosvetni odsek, 5. odsek za učiteljski naraščaj.

Pri volitvah so se izvolile:

V ožji odbor: strokovna učiteljica Angela Vodetova kot predsednica, prof. Minka Skabernetova kot podpredsednica, učiteljica Anka Celnarjeva kot tajnica, upraviteljica Marija Polakova kot blagajničarka, učiteljica Leopoldina Kosova in Čuček-Kleinmayerjeva kot odbornici.

V širji odbor: Marija Korenova (srez Črnomelj), Karolina Zupančičeva (srez Kranj), Marija Rupnikova (srez Kamnik), Slava Vidmarjeva (srez Krško), Stanislava Zupančičeva (srez Kočevje), Marija Omerzova (srez Laško), Marija Jarčeva in Petra Obersnu (Ljubljanska okolica), Marija Dolenčeva (srez Logatec), Milena Sušnikova in Saša Tavželjeva (srez Radovljica).

Pri slučajnostih se je sklenilo:

Društvo naj se sporazume z UJU glede določbe, da bi člani UJU ne smeli biti včlanjeni v kaki drugi strokovni organizaciji.

Društvo naj se zavzame za to, da pride v »Šolsko-upravni odbor« sorazmerno število učiteljic, ki bi mogel uspešno zastopati interese učiteljic.

Rešilo se je načelno vprašanje, da je društveni odbor upravičen izpremeniti sklepe, sprejete na občnem zboru, ako bi bilo to v interesu društva.

Splošne vesti.

— Občni zbor Zveze državnih nameščenecv za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 27. aprila t. l. ob pol 10. uri do pol dne v beli dvorani hotela Union v Ljubljani.

— Odtegljaji za nabavljalne zadruge. Ljubljanski »Poštni Glasnik« objavlja v svoji 11. številki naslednje obvestilo: »Kakor znano, plačujemo državni uslužbenci že od 1. julija 1928. neprostovoljne prispevke za kreditne zadruge glavne zveze nabavljalnih zadrug v obliki odteglajev od plače, in sicer uradniki po 10 in nižji uslužbenci po 5 dinarjev na mesec. Na pritožbo nekaterih posameznikov je izdal g. pravosodni minister z odlokom št. 100.598 od 14. decembra 1929. naslednjo odločbo: »Rešavam, da se ustavi izterjavanje za račun zveze nabavljalnih zadrug po razpisu št. 41.778 od 4. julija 1928. kot na zakonu neosnovano, kolikor bi posamezni uradniki in uslužbenci sami ne želeli, da se jim odteguje, ker v členu 374. finančnega zakona za leto 1928./29. ni predviden nikak prisilni prispevek za zvezo nabavljalnih zadrug, pa je zato čl. 14. uredb o izpremembah in dopolnitvah uredb o nabavljalnih zadrugah državnih uslužbencev od 12. maja 1928. neobvezen.« Na osnovi tega rešenja vlagajo sedaj posamezni drž. uslužbenci na svoja oblastva prošnje, da se jim neha odtegovati prispevek za nabavljalo zadrugo. Na pošto direkcijsko prihajajo sedaj takele prošnje: Po čl. 128. uradniškega zakona kolkla prosto. Predmet: Ukinjenje odteglajev za drž. nabavljalo zadrugo. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani. V smislu odloka ministrstva pravde št. 100.598 od 14. decembra 1929. in v smislu razsodbe državnega sveta št. 19.155 od 8. julija 1929. prosim, da mi direkcijsko ustavi nadaljnje odtegovanje prispevkov za nabavljalo zadrugo, ker se je ne poslužujem in se je tudi v bodoče ne bom posluževal. Obenem prosim, da se mi povrnejo dosedanj odtegljaji, to je od 1. julija 1928. do 30. aprila 1930. v skupnem znesku ... dinarjev. V ... dne ... aprila 1930. Pripominjamo, da imajo oni, ki so stopili po 1. juliju 1928. v državno službo, manj obrovov in morajo temu primerno izračunati vsoto doslej odtegnjenih zneskov. Za ves čas znaša pri uradnikih 220, pri nižjih uslužbencih pa 110 Din.« — »Naš Glas«.

— Tiskovino (prošnjo) za ustavitvev odteglajev za nabavljalo zadrugo dobe interesi v. Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Stane 50 par. Uporabna je za vse stroke drž. uslužbencev.

— Učitelji iz Brna. Za velikonočne praznike so obiskali razne kraje v Dravski banovini učitelji(ice) iz Brna. Prišli so čez Jesenice in se ustavili na Bledu, kjer jim je tamkajšnje učiteljstvo, na čelu z upraviteljem Gradnikom, razkazalo vse znamenitosti. Z Bleda so šli v Italijo, od tam so se vrnili v Ljubljano. Tu sta jim tov. Supančič in Kobal razkazala znamenitosti mesta. Na kolo dvoru jih je pozdravil tudi zastopnik češko-slovenskega konzulata. Po ogledu Učiteljske tiskarne so imeli kosilo v hotelu Struclki, za katero je krila izdatke Učiteljska tiskarna.

— Redna raido-predavanja o poizkusni šoli. Od 30. aprila naprej se vrši vsako sredo popoldne preko oddajne postaje Langenberg radio-predavanja o poizkusnem delu na eno razrednici »Haus in der Sonne«, Isert, Eichelhardt-Westerwald. Voditelj šole g. Wilhelm Kircher želi potom radia ustvariti delovno zajednico učiteljstva nižje organiziranih šol ter je rade volje pripravljen odgovarjati na vsa morebitna vprašanja, ki zadevajo reformo podeželske šole.

— Dar Učiteljske tiskarne pevskeemu zboru UJU v Ljubljani. Pevski zbor učiteljstva se najiskrenejše zahvaljuje vodstvu Učiteljske tiskarne v Ljubljani za veliko materialno pomoč ob priliki turneje po Češkoslovaški. — Odbor.

— Že zadnjič je poročal »Učit. Tovariš«, da imajo bolgarski učitelji dvojna zborovanja, društvena in uradna. Prosvetno ministrstvo pa je društvena zborovanja (svojega močnega konkurenta) kar prepovedalo in sedaj se ista smejo vršiti le ob nedeljah in praznikih. Bolg. učit. sejuj odločno zahteva, da se obenem prizna dnevnice in povrnitev potnih stroškov za uradna zborovanja, kakor jih imajo druge uradniške panoge. Bolgarski kolegi so neverjetno dobro organizirani, zato najmanj ne dvomimo nad njih popolno zmago v boju za svoje stanovske pravice. — žič.

— Tovariš Gačnik, šolski upravitelj v Guštanju se je v nedeljo 27. t. m. poročil s tovarišico Miro Sijančevno, hčerko prof. Sijančev v Mariboru. Bilo srečno!

— Pedagoška centrala v Mariboru. V kratkem bomo razposlali nova dopolnila k seznamom knjig naše knjižnice, in sicer na naslov predsednikov okrajnih učiteljskih društev. Zato vljudno prosimo tovariše predsednike, da jih razdele šolam svojega področja tako, da dobi vsaka šola en izvod. — Tovariši-člani iz bivše ljubljanske oblasti, kjer so včlanjeni le posamezniki, dobe te do-

datne sezname istočasno s knjigami, ki jih naročijo.

— Plače učiteljstva v Bolgariji. Bolgarsko prosvetno ministrstvo je predložilo finančnemu ministru načrt o zvišanju učiteljskih plač. Do sedaj so imeli prvonačalni učitelji začetno plačo 1900 levov, progimnazijalni 2500 levov, gimnazijalni pa 3500 levov. Po ministrskem predlogu pa bodo zvišali prvonačalnimi za 200 levov, progimnazijalnim 300 levov in gimnazijalnim 400 levov. Tako bodo imeli prvonačalni učitelji s povišico vred. prenešeno v naš denar, komaj 865 Din, progimnazijalni 1165 Din in gimnazijalni 1585 Din. To so za naše razmere prav žalostne številke, a v Bolgariji imajo nekoliko več veljave, ker je življenje veliko cenejše kot pri nas. Kljub temu je povišica zelo pičila in z vso pravico zahtevajo bolgarski učitelji večjo povišico, kot jim jo je predlagal njih minister. Mi jim v tem boju želimo največ uspeha. — žič.

— Plače učiteljstva na Španskem. (Iz »Tutmonda esperantista pedagogia servoa«). Na Španskem se deli učiteljstvo v dve kategoriji. Prvo kategorijo tvorijo učitelji z izpitom (ki odgovarja menda našemu usposobljenostnemu izpitu), drugo kategorijo pa učitelji brez izpita. Prva, ki ji pravijo kategorija »z vsemi pravicami«, lahko dobi službo v katerikoli vasi ali mestu, druga kategorija »z omejenimi pravicami« — pa samo v krajih do 500 prebivalcev. Plače se ravnaajo po službenih mestih, oziroma krajih, ki so razdeljeni v 10 razredov, in sicer so sledeče (preračunano po kurzu 1 peseta = 7.1213 Din): I. kategorija: 1. razred 4747 Din, 2. razred 4154 Din, 3. razred 3560 Din, 4. razred 2967 Din, 5. razred 2373 Din, 6. razred 2077 Din, 7. razred 1780 Din; II. kategorija: 8. razred 1780 Din, 9. razred 1483 Din, 10. razred 1186 Din.

— Materialni položaj učiteljstva na Litvi. (Iz »Tutmonda esperantista pedagogia servoa«). Na Litvi so učitelji državni uradniki in ni glede prejemkov nikake razlike med učitelji in učiteljicami. Začetniška plača je 1580 Din in se zviša vsaka tri leta za 10% najnižje plače. Narašča pa samo do 15. službenega leta, ko doseže 2368 Din. Doklada za otroka, katera se plačuje le do 14. leta, je določena na 112 Din. Poleg teh rednih prejemkov dobivajo učitelji na Litvi še posebno božično in velikonočno doklado, ki znaša 50% mesečne plače. Vsi navedeni dohodki se izplačujejo iz državne blaginje, občine pa morajo dajati še stanovanja, kurivo in razsvetlavo. Upravitelji na enorazrednicah prejemaajo funkcijsko doklado v višini 6% začetniške plače, na dvorazrednicah 9% in tako dalje za vsak razred 3% več. Od rednih mesečnih prejemkov se odteguje 6% za pokojninski fond. Po dvajsetletni službeni dobi prejema upokojenec 1180 Din pokojnine, to je 50% zadnje mesečne plače. Od 20. do 30. službenega leta narašča pokojnina za 2% letno in doseže s 35. službenim letom, to je s polno službeno dobo, 75%, in sicer 1776 Din. Bolni učitelji dobe plačan dopust do 1½ leta. Porodniški dopust traja 2 meseca.

— Železniške olajšave za učiteljstvo v Bolgariji. Že več let so imeli bolgarski učitelji 75% znižano vožnjo po železnicah. Dolgo časa so se borili za to ugodnost, preden so jo dosegli, sedaj pa je železniški minister izdal naredbo, ki bo stopila v veljavo s 1. junijem t. l., da se jim ta ugodnost ukine in dovoli le 50% popust. Med učiteljstvom je ta naredba napravila veliko nevoljo. Na eni strani zahtevajo od njega, da mnogo potuje in brez dnevnice in nagrad spoznava svojo domovino, da bi mogel imeti večje uspehe pri pouku in vzgoji bolgarske mladine, na drugi strani pa mu vzamejo edini pogoj, da je mogel do sedaj to res potrebno zahtevati, s precejšnjim pritrjevanjem na hrani, tudi izvršiti. Prepričani smo, da bo železniški minister do junija umaknil svojo naredbo. — žič.

— Učitelji v Bolgariji plačujejo v pokojninski fond 10% svoje plače, vendar ko odslužijo svoja šolska leta ne dobijo celotne pokojnine, ampak le 80%. Zaradi tega učitelji ne gredo radi v penzijo in one, ki jo že uživajo, največkrat mori denarna stiska. Učiteljstvo zahteva — sedaj ko se sestavlja državni proračun — da bi dobil učiteljski pokojninski fond samostojno upravo (od skupnega uradniškega pokojninskega fonda), v kateri bodo zastopani tudi penzionisti sami. Obenem zahtevajo, da se izboljša položaj upokojencev s tem, da se jim prizna celotna pokojnina. — žič.

— Na belo nedeljo 27. aprila 1930. ob ¼20. uri zvečer uprizore člani UJU (Vrhnik in okolica) v Rokodiskem domu na Vrhnikih pretresljivo Petrovičovo dramo v 3 dejanjih »Duše«. Vstopnice se naročajo pri tov. upravitelju na Vrhnikih. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo Učiteljskega doma v Ljubljani. Avtobus zveza do 20 oseb za Ljubljano ob vsakem času. — Da bi našle take prireditve obilo posnemovalcev.

— Članom učiteljskega društva za srez Dolnja Lendava. Odbor je doznal, da se ne-

kateri tovariši(ce) špušajo v pogajanja z občinami, oziroma nekatere občine skušajo barantati s tovariši(cami) glede stanarine. Zato pozivamo članstvo naj bo solidarno in postopa točno po predpisih in naj ne popušča ničesar, da bomo enaki v očeh ljudstva.

— Zahvala za vdanostno brzojavko. Pevski zbor je prejel od praškega jugoslovenskega poslanstva naslednji dopis: Pevskemu zboru učiteljstva iz Dravske banovine. — Po Najvišem nalogu čast mi je izjaviti zahvalnost Njegovog Veličanstva Kralja za podanički pozdrav, koji Mu je uputio Pevski zbor učiteljstva sa svoga turneja po Čehoslovačkoj. — Otrpravnik Poslova, Sastvetnik M. Lazarevič.

— Srpska književna zadruga. — Vsi narodi so v svojem razvoju nastali na isti način. Narodi, ki so se vzgajali v družinah, šolah in društvih so postali kulturni. Oni pa, ki tega nimajo, so kulturno zaostali. Ljudi se ne more izobraževati v masi, marveč posamezno. Vzgoja ljudi je odvisna od pravilne kooperacije vzgojnih moči, da se vsak poedinec vsestransko izobraža. Otroci in starši so v zvezi. Narod in šola ne moreta obstojati eden brez drugega. Organizacija splošnega delovanja na narodnem izobraževanju obsega delo v družini, šoli in društvenem življenju. Treba je vedno hiteti in z izbranimi deli ustvarjati in pospeševati posamezna čuvstva in misli o vsem kar je dobro. Ogromna večina našega naroda čuti duševne, materialne in moralne koristi od naše splošne zajednice in edinstva. Treba je delati, da bo država napredna in srečna ter jo bomo ljubili vsi, kot izobraženi sinovi in bomo v njej veselo in zadovoljno živeli in delali izobražujoč sebe in ves narod. — Da bi dali našemu izobraževanju čim večji polet, nudi Srpska književna zadruga v smislu razpisa ministrstva prosvete Br. 57.592 in ministrstva notranjih zadev Br. 20.763 vsem občinskim in šolskim knjižnicam v nabavo svoja izbrana dela. Od gornje zadruge se more dobiti posamezna in skupna kola, in sicer: 25. kolo 6 vezanih knjig za 60 Din, 26. kolo 6 vezanih knjig za 80 Din, 27., 28., 29., 30., 31. in 32. kolo (vsako kolo po 7 vezanih knjig) po 100 Din. — Naročnino naj pošiljajo šole in občine po poštini nakaznici na naslov: Ivan Aleksijević, učitelj v Beogradu, ul. Miloš Veliki br. 70. — Še posebej pa opozarjamo na današnji oglaš »Srpske književne zadruge v Beogradu.

— Škerbić Miroslav. V ljubljanski bolnici je umrl 22. t. m. po kratki boleznj tov. Škerbić Miroslav. Za velikonočne počitnice je prišel k svojim staršem. Tu je nenadoma zbolel in odpeljan v bolnico je kmalu umrl komaj 27 let star. Pokojnik je služboval v Dobju, nato v Loku pri Zusmu. Pred dvema meseci je bil premeščen na meščansko šolo v Vojniku. Sedaj ga je pa zalotila bela žena ravno za velikonočne praznike. Naj v miru počiva. Preostali naše sožalje!

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je ob društveni 25letnici izdalo slavnostno številko »Zborov«, ki v njej obširno razpravlja o svojem postanku, razvoju, lepem napredku in uspešnem delovanju društva. Ta zvezek »Zborov« krasijo posrečene slike društvenega pevskega zbora iz raznih let, društvenega odbora, ustanovnikov, pevovodij in drugih agilnih društvenih funkcionarjev, vmes pa so uvrščene slike društvenih glasbenih založb in društvenih prostorov. »Zbori« so danes med nami nedvomno najboljše, najobširnejša glasbena revija, ki pri naša v literarnem delu jako poučne glasbene članke, v glasbenem delu pa nove skladbe za mešane, moške in ženske zборе. Poleg teh skladb bodo letos v posebni prilogi izhajali tudi solospjevi s spremljevanjem klavirja, kar je vse hvale vredno, saj je za naše soliste in solistinje v novih solospjevih jako malo izbire. Zato »Zbore« kar najtopleje priporočamo v nabavo vsem učiteljem-pevcem in učiteljicam-pevkam z ozirom na nizko letno naročnino 50 Din, ki jo lahko poravnajo v dveh obrokih po 25 Din. Naročnino je pošiljati na naslov: »Pevsko društvo Ljubljanski Zvon — uprava Zborov — v Ljubljani«. Tovariši in tovarišice, pridno naročajte in točno plačajte »Zbore«, da jim bo obstoj trdno zajamčen. — c.

— Povračilo potnih in selitvenih stroškov ureja novouredba o povračilu potnih in selitvenih stroškov civilnih državnih uslužbencev od 15. marca 1930., št. 13.400/I. Uredba je objavljena v 48. kosu »Uradnega lista« od 14. aprila t. l. Izčrpen strokovni referat o novem, s to uredbo ustvarjenem pravnem položaju, posebno še z ozirom na razlike napram dosedanjim predpisom, priobčimo prihodnjice, na kar že danes opozarjamo. — »Naš Glas«.

— Podpisovanje nakazil in plačilnih nalogov pri kr. banski upravi. Gospod ban je pooblastil načelnika vseh oddelkov kr. banske uprave Dravske banovine, da smejo polnoveljavno podpisovati plačilne naloge glede potnih računov, če je pomočnik bana potovanje predhodno že odobril. Načelnik prosvetnega oddelka podpisuje nakazila za izplačilo nadur učnemu osebju podrejenih šol. Isto pravico je dobil načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo.